

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2026 r.

Sąd Okręgowy Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy
w składzie:

Przewodniczący: [REDACTED] [REDACTED]

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2026r. w Legnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku [REDACTED]

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy

o wysokość emerytury

na skutek odwołania [REDACTED]

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy

z dnia 29 kwietnia 2026 r. znak [REDACTED]

- I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy z dnia 29 kwietnia 2026 r. znak [REDACTED] w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy [REDACTED] [REDACTED] prawo do przeliczenia jego emerytury z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poczynając od 10 kwietnia 2026r.*
- II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala,*
- III. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu wysokości świadczenia wnioskodawcy,*
- IV. zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy na rzecz wnioskodawcy [REDACTED] [REDACTED] tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 360 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.*

[REDACTED] [REDACTED]

UZASADNIENIE

/ do pkt I i IV i wyroku/

██████ w dniu 10 kwietnia 2026r. złożył wniosek o przeliczenie jego emerytury na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej poprzez pominięcie art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej oraz wypłatę wyrównania. Jako podstawę wskazał orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024r. sygn.. akt SK 140/20

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy rozpoznając ten wniosek, decyzją z 29 kwietnia 2026r. odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy. W uzasadnieniu wskazał, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024 nie stanowi przesłanki do uchylenia lub zmiany decyzji i ponownego ustalenia wysokości świadczenia na podstawie art., 114 ustawy emerytalnej.

Wnioskodawca w odwołaniu od tej decyzji domagał się jej zmiany i przeliczenia jego j świadczenia oraz wypłaty wyrównania z tego tytułu z uwzględnieniem treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024r. oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie argumentując jak w skarżonej decyzji. Dodając przy tym, że wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest tzw. wyrokiem zakresowym dotyczącym pominięcia prawodawczego. Tym samym wyrok ten nie skutkuje uchyleniem niekonstytucyjnego przepisu ustawy, lecz jedynie zobowiązuje ustawodawcę do uchwalenia odpowiedniej nowelizacji, usuwającej niekonstytucyjną lukę prawną. Kontrolowany przepis nie traci mocy obowiązującej ani w całości ani w części.

Sąd ustalił:

██████ urodził się 27 sierpnia 1950r.

W dniu 11 kwietnia 2011r. złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy decyzją z 22 kwietnia 2011r. przyznał mu prawo do tego świadczenia od 9 kwietnia 2011r.

Wnioskodawca ██████ to świadczenie, które do dnia 31 stycznia 2022r. wypłacone zostało w łącznej kwocie 504 394, 71 zł.

W dniu 16 lutego 2022r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z 24 maja 2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy przyznał mu prawo do tej emerytury od miesiąca złożenia wniosku. Przy obliczeniu wysokości emerytury, zgodnie z treścią art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, pomniejszył podstawę obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur tj. o kwotę 504 394, 71 zł.

Ubezpieczony w dniu 10 kwietnia 2026r. złożył w ZUS Oddział w Legnicy wniosek o przeliczenie jego emerytury w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024r. tj. bez zastosowania przepisu art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS i wyrównanie. Za okres 3 lat od złożenia wniosku.

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2024r. sygn.. akt SK 140/20 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepis, na podstawie którego nastąpiło obniżenie podstawy obliczenia emerytury jest niezgodny z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej.

Skarżoną decyzją z 16 kwietnia 2026r. organ rentowy odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury wnioskodawcy.

(bezsporne a nadto akta ubezpieczeniowe)

Sąd zważył:

Odwołanie jest częściowo uzasadnione.

Należy mieć na uwadze to, że złożenia przez emeryta odwołania od decyzji o odmowie przeliczenia świadczenia (emerytury w wieku powszechnym) nakłada na sąd obowiązek analizy zasadności stosowania rozwiązania wskazanego w art. 25 ust. 1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U.2018.1270 ze zm.) zwanej dalej „ustawą emerytalną” w zakresie w jakim dotyczy osób, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 32 ustawy emerytalnej – z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (RP).

Wskazać należy, iż wnioskodawca [REDAKTOWANE] ponownego ustalenia wysokości jego świadczenia z pominięciem regulacji z art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej i z tego tytułu wyrównania. Przepis art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że w sprawach zakończonych prawomocną decyzją, na wniosek osoby zainteresowanej lub z

urzędu uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość

Jak wskazano wielokrotnie w orzecznictwie „specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wyraża się między innymi w tym, że związanie sądu i organu rentowego ostateczną decyzją administracyjną nie ma charakteru bezwzględny. Istnieje możliwość dokonania ponownych ustaleń warunkujących prawo lub wysokość przyznanego wcześniej świadczenia. Podstawę do tego zawiera art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2023.1251), który na gruncie ubezpieczeń społecznych daje podstawy do ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości, jeżeli zostaną spełnione warunki określone w tym przepisie (tak w wyroku SA w Gdańsku z 15.04.2020r. III A Ua 1812/19). Podobne stanowisko zawarte zostało m. in., w wyroku SA w Białymstoku 3 grudnia 2019 w sprawie III AUa 683/19.

Trzeba zaznaczyć, że ponowne ustalenie prawa do emerytury i renty w trybie art. 114 ustawy opiera się też po części na dominującym w orzecznictwie poglądzie, że decyzja rentowa nie ma przymiotu powagi rzeczy osądzonej (por. wyroki SN: z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09, LEX nr 537030; z dnia 12 stycznia 2001 r., II UKN 182/00, OSNAPiUS 2002, Nr 17, poz. 419 i z dnia 30 listopada 2000 r., II UKN 79/00, OSNAPiUS 2002, Nr 13, poz. 317 oraz postanowienie SN z dnia 24 marca 2003 r., II UK 393/02, OSNPUSiSP 2004, Nr 9, poz. 163), co oznacza, że np. organ rentowy może podważyć swoją błędną decyzję przyznającą świadczenie "nabyte", pomimo niespełnienia ustawowych warunków powstania uprawnień do emerytury lub renty, a zainteresowany ponownie wystąpić z wnioskiem o to samo świadczenie, którego poprzednio mu odmówiono, jeżeli powołano się na nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji mające wpływ na ustalenie uprawnień ubezpieczeniowych.

Należy podkreślić, że bezpośrednim przedmiotem postępowania jest decyzja organu rentowego, to jednak sąd ubezpieczeń społecznych wyjaśnia istotę sprawy dotyczącą prawa, zobowiązania albo roszczenia strony, co znajduje właściwe zwieńczenie w kompetencji tego sądu do oddalenia odwołania, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia. Kontrola zaskarżonej decyzji nie ogranicza się do zbadania prawidłowości kwalifikacji prawnej przyjętej przez organ rentowy, ale polega na zbadaniu materialnoprawnej podstawy rozstrzygnięcia.

W rezultacie, sąd ubezpieczeń społecznych nie jest związany błędną kwalifikacją prawną, czy wadliwym uzasadnieniem zaskarżonej decyzji.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 4 czerwca 2024r. sygn. akt SK 140/20 (nie publikowanym w Dzienniku Ustaw) orzekł, iż art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej zakresie, w jakim dotyczy osób, które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń, o którym mowa w trym przepisie, przed 6 czerwca 2012r. jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 2 Konstytucji RP. Mimo braku publikacji tego orzeczenia - co uniemożliwia jego zastosowania wprost – sąd podziela argumentację Trybunału zawartą w uzasadnieniu tego orzeczenia.

Ustawa z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2012.637 – tzw. ustawa nowelizująca) została ogłoszona 6 czerwca 2012r. weszła w życie 1 stycznia 2013r. Nie wszystkie osoby objęte zakresem art. 25 ustawy emerytalnej miały możliwość świadomego ukształtowania swojej sytuacji prawnej. Niekorzystnego obliczania podstawy wymiaru emerytury, tj. z uwzględnieniem art. 25 ust.1 b, wydłużona, półroczna *vacatio legis*, pozwoliła uniknąć jedynie tym osobom, które przed 1 stycznia 2013r. osiągnęły już wiek emerytalny wymagany przez art. 24 ustawy emerytalnej, w brzemieniu obowiązującym przed tą datą i złożyły do 31 grudnia 2012r. wniosek o wypłatę tego świadczenia. Do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej tj. do 1 stycznia 2013r. osoby te nabyły już prawo do emerytury z nowego systemu. W okresie *vacatio legis* osoby te mogły zatem złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w wieku powszechnym na podstawie przepisów dotychczasowych i w stosunku do nich nie miał zastosowania obowiązujący dopiero od 1 stycznia 2013r. przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. To, zdaniem sądu, prowadziło do pokrzywdzenia tych ubezpieczonych, którzy powszechny wiek emerytalny osiągnęli po 1 stycznia 2013r. mając w tej dacie wymagany staż ubezpieczeniowy do nabycia emerytury w wieku powszechnym. Skoro ustawodawca zdecydował się w ustawie z 11 maja 2012r. na implementację rozwiązań przejściowych to rozwiązania te nie mogły doprowadzić do pominięcia tego kręgu ubezpieczonych, którzy prawo do emerytury wcześniejszej nabyli przed 6 czerwca 2012r. (data ogłoszenia w Dzienniku Ustaw w.w. ustawy) a wiek emerytalny uzyskały po dacie wejścia w życie tej ustawy tj. po 1 stycznia 2013r.

W tym zakresie należy zwrócić uwagę, na treści art. 67 Konstytucji RP, z którego wynika, że obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego m.in. po osiągnięciu wieku emerytalnego. Przy czym prawo to obejmuje nie tylko zasady dostępu do świadczeń ale również zasad ustalania jego wysokości – bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Tymczasem regulacja dotycząca stosowania art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej wprowadziła od 1 stycznia 2013r. przepis niezasadnie dyskryminującego uprawnionych ze względu na wiek.

Wobec tego sąd uznał, że osoby które prawo do emerytury wcześniej uzyskały przed dniem 6 czerwca 2012r. i posiadały w dacie przyznania prawa do tego świadczenia odpowiedni staż ubezpieczeniowy również do przyznania prawa do emerytury w wieku powszechnym - a ustawowy powszechny wiek emerytalny osiągnęły od 1 stycznia 2013r. - zachowują prawo do obliczenia ich emerytur na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2012r. tj. bez odliczania przy ustaleniu wysokości emerytury powszechnej pobranych wcześniej emerytur – tj. z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej.

Dodatkowo Sąd uznał, iż Zakład wydając zaskarżoną decyzję naruszył art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 114 ust. 1 pkt.1 ustawy emerytalnej poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji, gdy w orzecznictwie uznaje się, iż nie uwzględnienie przez organ normy obowiązującego standardu konstytucyjnego, potwierdzonego przez Trybunał Konstytucyjny stanowi nową okoliczność, istniejącą przed wydaniem decyzji ustalającej emeryturę, która miała wpływ na wysokość emerytury. Ponadto Zakład przy wydaniu ww. decyzji naruszył art. 190 ust. 4 Konstytucji RP w zw. z art. 194j ustawy emerytalnej(per analogiam) w zw. z art. 2a ust.1 i ust.2 pkt.3 i 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy przyznanie niższych świadczeń wnioskodawcy stanowi naruszenie zasad niedyskryminacji oraz powoduje utrzymanie niekonstytucyjnego stanu rzeczy poprzez brak restytucji pełnych praw odwołującej się oraz prowadzi do nierówności pomiędzy ubezpieczonymi objętymi regulacją art. 194j ustawy emerytalnej a odwołującą się.

W związku z powyższym sąd uznał, że wniosek ubezpieczonego o ponowne ustalenie wysokości jego emerytury według zasad – art. 114 ustawy emerytalnej jest uzasadniony - od dnia złożenia wniosku tj. od 10 kwietnia 2026r. – o czym sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego (pkt. IV) uzasadnione jest treścią art. o art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2015 r. ([Dz.U.2023.1860 ze zm.](#))

██████████